

CEBC:N TYÖKOKOUS BRYSELISSÄ 22.–23.9.2008

CEBC:n (**The Consortium of European Building Control**, virallisesti rekisteröitynä *CEBC Limited*), järjestyksessä 39. työkokous järjestettiin Belgiassa Brysselissä syyskuussa 2008. Kokouksessa oli läsnä vajaa nelisenkymmentä edustajaa seuraavista maista: Alankomaat (1), Ranska (1), Kroatia (1), Romania (1), Italia (2), UK (useita), Skotlanti (2), Pohjois-Irlanti (2), Tanska (1), Saksa (2), Kypros (1), Latvia (1), Liettua (2), Puola (2), Itävalta (1), Belgia (1), Espanja (1), Norja (useita), Belgia (2) ja Suomi (2). Poissa olivat tällä kertaa mm. Ruotsi, Slovenia ja Islanti. Viro ei ole osallistunut kohta kahteen vuoteen, mutta huhujen mukaan on ehkä aktivoitumassa uudestaan. Luxemburg harkitsee mukaan tulemistä.

Suomesta oli itseni lisäksi mukana arkkitehti *Pekka Lukkarinen* ympäristöministeriöstä.

CEBC:n alkuaikojen varapuheenjohtaja **Yves Pianet** avasi tilaisuuden. Pianet toimii nykyään Belgian suurimman yksityisen tarkastusyhteisön **SECO**n toimitusjohtajana. **SECO** (*Bureau de Contrôle pour la Construction*) on perustettu vuonna 1934. SECO:n perusti rakennusteollisuus vastavetona Belgian hallituksen kaavailuille käynnistää pakollinen julkinen rakennustarkastus. Belgiassa ei ole vielääkään kattavaa julkista rakennustarkastusta.

SECO tarjoaa tarkastuspalveluja kaikkeen rakentamiseen mukaan luettuna sillat ja muut insinöörikohteet. Pääpaino on talonrakentamisessa. Arkkitehtuurin kysymyksiin ei SECO ota kantaa.

SECO suosittelee ennakoivaa menettelyä, jossa esim. rakennelaskelmat tuodaan tarkastettavaksi projektin alkuvaiheessa. Paitsi suunnitelmia, SECO tarkastaa myös toteutusta. SECO:lla on myös tutkimustoimintaa.

Belgian rakentamisen vastuuajattelun taustana on *Code Napoléon* ja siihen perustuva pääsuunnittelijan (arkkitehdin) 10 vuoden vastuu. Tätä vastuuta katetaan vakuutuksilla. Vakuutukset eivät kuitenkaan takaa laatua, korosti Pianet. Pääsuunnittelija-arkkitehdin ja nykyään myös rakennesuunnittelijan vastuu ei ole kuitenkaan yhtä ankara kuin Ranskassa.

Vuodesta 1947 lähtien on Belgiassa luokiteltu virallisesti urakoitsijoita. Kahdeksanportainen luokittelu koskee kuitenkin vain yleisiä töitä. Vapaaehtois pohjalta sertifioidaan myös muiden kuin julkisten töiden urakoitsijoita. SECO on eräs sertifiointeja suorittava yritys.

SECO:n palveluksessa on 255 asiantuntijaa. Liikevaihto on vuositasolla 28 miljoonaa euroa. SECO on laajentanut toimintaansa myös muihin maihin kuin Belgiaan.

Pianet kertoi myös lyhyesti Belgian kompleksisesta, kieliristiriitojen sävyttämästä valtiorakenteesta. Belgia jakautuu kolmeen osavaltioon, joilla kullakin on oma parlamenttinsa: pohjoisen flaamien, etelän valloonien ja keskellä sijaitseva kahden

kielialueen Bryssel. Kun myös kieliyhteisöillä on omat parlamenttinsa, tulee erilaisia parlamentteja ja hallituksia yhteensä kuusi. Ministeriöiden yhteenlaskettu lukumäärä on vaatimattomasti 66. Kuntien lukumäärä on 589.

Kysymykseen, onko Belgian rakentamisen tarkastus yksityiseltä pohjalta osoittautunut tehokkaaksi, totesi Pianet, etteivät vakuutusmaksut ole pitkään aikaan nousseet. Vakavia onnettomuuksia on ollut vähän. Viimeisin todella tuhoisa tulipalo oli v. 1967 Brysselissä. Tuolloin tavarapalon tulipalossa kuoli peräti yli 250 ihmistä. Palo johti nopeasti uusiin palomääräyksiin. Huomattava on, että rakentamisesta annetaan Belgiassa säädöksiä. Normeja annetaan sekä liittovaltion tasolla että osavaltioiden ja kieliyhteisöjen toimesta. Erilaista standardisointia on myös. Pianet myönsi, että on tilanteita, joissa valtion rooli on tarpeen.

Paloviranomaisilla on roolia huolehdittaessa palomääräysten noudattamisesta. Rakentaminen (ennen kaikkea sijoittumisen, koon ja arkkitehtuurin osalta) edellyttää paikallisen viranomaisen lupaa (*planning permission*).

Prosessin sertifiointista

Toimitusjohtaja **Benny De Blaere** Belgian Rakentamisen Sertifiointin Yhdistyksestä (Belgian Construction Certification Association) esitteli prosessin sertifiointin mahdollisuuksia.

Esityksen kantavana ideana oli, kuinka prosessien sertifiointi voi vahvistaa rakennustarkastusta. Sertifiointi on proaktiivista toimintaa, kun taas rakennustarkastus keskittyy aktuaaliseen tilanteeseen. Sertifiointin kautta luodaan yleinen näkemys toimijoihin ja niiden toimintakykyyn. Sertifiointi perustuu ISO standardiin 17065.

Prosessisertifiointin taustalta löytyvät niin CE -merkityt tuotteet kuin tuotesertifiointit. Mikään CE-merkinnän korvaaja ei prosessisertifiointi luonnollisestikaan ole. Prosessisertifiointi kunnioittaa tuotteiden vapaata liikkuvuutta ja markkinoita, mutta korostaa samalla tuotteiden sertifiointin merkitystä. Onko kysymys siis jonkinlaisesta sofistikoituneesta metodista suosia tiettyjä tuotteita? Tällainen epäily kyllä helposti herää.

Esimerkkeinä toteutuneista prosessisertifioinneista De Blaere mainitsi betonikorjaukset, kevyet julkisivuratkaisut sekä kuituvahvisteisen betonin käytön.

Daniel Beurms totesi, että prosessisertifiointin etuna on eri toimijoiden kytkeminen yhteen tekemään yhteistyötä.

Itselleni prosessisertifiointi jäi kyllä hieman hämäräksi. Jotain samaa lienee meillä Suomessakin käynnistyneessä passiivitalokonseptin sertifiointimenettelyssä (www.passiivitalo.fi).

Rakennustuotedirektiivin uudistus

Selkeämmältä tuntui esitys EU:n sisämarkkinoiden tulevaisuuden näkymistä sekä rakennustuotedirektiivin (CPD) uudistuksesta. Varsinkin kun aiheesta puhui suomalainen

hyvin tuntemani juristi **Tapani Mikkeli**. Mikkeli toimii Komission Rakentamisen, paineastioiden ja metrologian yksikön varajohtajana.

Tapani Mikkeli esitteli ensin lyhyesti teesejä EU:n tavoitteista parantaa regulaatiota ja edistää innovaatioita. Sisämarkkinaprojekti on vielä kesken. Regulaatiolle tulee aina löytyä jokin järkevä peruste eikä sitä pidä tehdä "huvin vuoksi".

Rakennustuotedirektiiviä on arvioitu ahkerasti viime vuosina. Heikkouksiksi on listattu mm. perusidean sekavuus, CE-merkinnän ja ETA:n (European Technical Approval) epäselvä suhde, aikaa vievät hyväksymisprosessit ja koko systeemin tuottama lisäarvo.

Tavoitteeksi on asetettu systeemin selkiyttäminen ja yksinkertaistaminen. Järjestelmään kuuluville hallinnollisille organisaatioille asetetaan tiukemmat edellytykset. Subsidiariteettiperiaatetta kunnioittaen ollaan tarkkana, mitä reguloidaan ja mitä ei. Suhteellisuusperiaatetta kunnioitetaan myös. Itse rakentamismääräysten antaminen (tasot ja luokat) jää edelleen kansallisen tason eikä EU:n tehtäväksi. EU keskittyy tuotteisiin ja sisämarkkinoihin.

Tuotteen valmistajan aloitteellisuus nostetaan keskeiselle sijalle. Valmistaja voi itse valita minimin ja maksimin väliltä. Minimivaatimus on pakollinen suhteutettuna vaadittuihin ominaisuuksiin. Maksimi on valintamahdollisuus kaikkiin ajateltavissa oleviin ominaisuuksiin.

CE-merkinnästä tulee pakollinen, muita vaatimusten mukaisuuden (kansallisia) merkintöjä ei saa käyttää. CE-merkintään edetään edelleen harmonisoidun tuotestandardin avulla. Kalliit testaukset on koettu pieniä yrityksiä syrjivinä. Avuksi luodaan STD, Specific Technical Documentation.

Markkinavalvontaa halutaan tehostaa ja ulottaa se kaikkiin rakennustuotteisiin. Kysymys on kuitenkin koko ajan harmonisoinnista, ei esim. jonkin perusturvallisuustason takaamisesta. Sisämarkkina-aspekti on koko ajan läsnä.

Itse direktiivi tullaan antamaan asetuksena, jolloin se on suoraan jäsenvaltioissa sovellettavana ilman kansallista implementointia. Aikataulu on vielä auki. Mahdollista on, että parlamentti ja neuvosto hyväksyisivät asetuksen jo v. 2009. Toinen vaihtoehto on, että hyväksyntä siirtyy yli EU:n parlamenttivaalien.

Maailmanpankin selvityksiä

Ensimmäistä kertaa CEBC:n kokouksissa oli esitys Maailmanpankista. Saksalainen **Carolín Geginat** esitteli selvityksiä, joilla on arvioitu maailman eri maiden valmiuksia hyvän bisnesympäristön luomiseen. Kymmenellä indikaattorilla oli päästy tulokseen, jonka mukaan paras bisnesympäristö vallitsi Singaporessa. Suomi sijoittui sijalle 14.

Nopeimmaksi bisnesympäristön reformoijaksi nousi Azerbaidjan.

Vuoden 2007 osalta oli selvitetty, missä maassa on nopein tietyin kriteerein valitun rakennusluvan käsittelyprosessi. Ykköseksi nousi Etelä-Korea, 34 päivää. Toiseksi nopein oli Suomi, 38 päivää. Suomen jälkeen tuli Singapore, 39 päivää ja USA, 40 päivää.

Geginat esitteli tarkemmin esimerkkitapauksen Tsekin tasavallasta. Kysymys oli yksinkertaisen varastorakennuksen rakentamisesta Prahaan. Vuonna 2007 rakennuksen aikaansaaminen edellytti 36 erilaista prosessia, jotka veivät aikaa yhteensä 251 päivää. Sovellettavina oli 51 erilaista lakia ja säädöstä.

Maailmanpankin avustuksella tehtiin innovaatio, jossa avattiin tekniselle julkiselle tarkastukselle vaihtoehtoinen yksityinen tarkastusmenettely. Jo vuonna 2007 asiasta säädettiin laki, jonka perusteella hankkeeseen ryhtyvä saa valita julkisen tai yksityisen teknisen tarkastuksen välillä. Julkisen valvonnan tehtäväksi jää joka tapauksessa hankkeen loppuvaiheessa varmistaa, että toteutus vastaa myönnettyä lupaa ja kaikkia määräyksiä.

Geginatin lyhyesti esittelemä malli on ollut käytössä Englannissa ja Walesissa jo parin vuosikymmenen ajan. Siinä ei siltä osin ole mitään uutta. Kokemukset UK:sta ovat olleet sekä myönteisiä mutta osin myös kielteisiä. Rakennustarkastusta on kaiken kaikkiaan modernisoitu. Julkista valvontaa kuitenkin edelleen tarvitaan, ja julkinen valvonta saa UK:ssa usein hoitaakseen kaikkein hankalimmat tapaukset. Viranomaisen kun ei voi valita asiakkaitansa toisin kuin yksityinen *approved inspector*. Myös Geginat myönsi, että malli voi helposti johtaa muun muassa "aivovientiin": kun yksityinen tarkastus pystyy maksamaan parempia palkkoja siirtämään julkiselta sektorilta sinne.

Keskustelussa tuotiin esiin, kuinka Baijerin osavaltiossa julkinen valta maksaa riskillisissä kohteissa kolmannen riippumattoman tarkastajan, *Prüfingenieur*, kustannukset, kun taas vähemmän riskillisissä kohteissa kustannus jää hankkeeseen ryhtyvän vastuulle.

Rakennusvirheet

Saksan **Manfred Tiedemann** oli osallistunut kesäkuussa 2008 Brysselissä pidettyyn rakennusvirheitä käsittelevään Workshop-tilaisuuteen.

Tiedemann raportoi, kuinka rakennusvirheiden määrä on yleisesti kasvusuunnassa. Euroopassa arvioidaan, että rakennusteollisuuden liikevaihdosta kymmenen prosenttia kuluu virheiden korjaamiseen. Rakennusmateriaaleista peräti 30 prosenttia hukkaantuu eri syistä.

EU:n piirissä ollaan hyvin huolestuneita rakentamisen virheiden kasvusta. Samoin vakuutusyhtiöt kokevat omissa nahoissaan lisääntyneet virheet. Tiedemann ei kuitenkaan pystynyt kertomaan mitään yksittäistä reseptiä, miten virheiden määrää voitaisiin vähentää. Hän totesi, että tarvittaisiin kipeästi yleinen analyysi ja yhteisesti sovitut menetelmät korjaavien ratkaisujen löytämiseksi.

Aiheesta syntyi luonnollisesti kokouksessa keskustelua. Norjan **Olav Berge** kertoi, että 10 vuotta sitten norjalaiset päätyivät tulokseen, jonka mukaan rakennustuotteiden osuus virheistä oli luokkaa kymmenen prosenttia, kun työmaavirheet aiheuttivat jopa 60 prosenttia virheistä.

Toinen norjalainen, **Esben Jonsson**, valitteli, ettei insinöörisuunnittelulle varata riittävästi aikaa. Yleisin laki rakentamisessa on Jonssonin mielestä lyhytnäköisyyden ja rahan laki.

Sovittiin, että Tiedemann jatkaa CEBC:n puitteissa tämän rakennustarkastuksen kannalta aivan keskeisen aihepiirin analysointia ja käsittelyä. Tiedemann ottaa vastaan kaikkea mahdollista aihepiiriin liittyvää tutkimustietoa.

SECO, joka vastasi kokouksen järjestelyistä, sai paljon esiintymisaikaa. SECO:n asiantuntija, vanhempi insinööri **Bert Marynissen**, esitteli betonielementtirakentamisen kriittisiä kohtia. Betoni oli aiheena myös esityksessä, josta vastasi pääjohtaja **Jean-Pierre Jacobs** FEBELCEM-nimisestä organisaatiosta. Betonista pystytään rakentamaan korkeita ja silti paloturvallisia rakennuksia, kuului sanoma. Muun muassa Dubaihin rakenteilla olevasta n. 800 metriin nousevasta rakennuksesta on ensimmäiset 600 metriä konstruoitu betonista. Madridissa 14.2.2005 tuleen syttynyt 29-kerroksinen Windsor Tower pysyi sortumatta pystyssä. Kantavat rakenteet oli tehty betonista. Kaikki teräksestä ja lasista tehdyt julkisivurakenteet sen sijaan romahtivat ja tuhoutuivat. Rakennuksessa ei ollut sprinklausta ja se oli tulipalon syttymisaikaan korjauksen alla.

Betonielementtiteemaan liittyen kuului sunnuntain ohjelmaan ennen varsinaista kokousta tutustuminen DECOMO-nimiseen suureen betonielementtitehtaaseen Mouscron-nimisessä pikkukaupungissa. DECOMO on erikoistunut mittatilaustyönä tehtäviin, korkeaa arkkitehtonista vaatimustasoa edellyttäviin monimuotoisiin ja yksilöllisesti mitoitettuihin elementteihin.

Arkkitehtuuriolosuhteista itse kokouksessa vastasi belgialainen arkkitehti **Philippe Samyn**. Samyn, joka kertoi alun perin hankkineensa insinöörin koulutuksen, peräänkuulutti huumoria arkkitehtuuriin. Hänen esittelemänsä kohteet olivatkin kieltämättä totutusta poikkeavia. Hän on suunnitellut mm. Tiranaan uuden parlamenttitalon, jota ei ole kuitenkaan vielä ehditty rakentaa. Namuriin Belgiaan on toteutettu hänen suunnittelemansa pyöreänmuotoinen oikeustalo. Kohteisiin voi tutustua kotisivuilla: www.samynandpartners.be. Myös Samyn tekee yhteistyötä SECO:n kanssa.

Tour de Table

Perinteinen maakohtainen katsaus tuotti muun muassa seuraavia huomioita.

Pohjois-Irlantiin on tulossa rakentamismääräyksiä koskeva kokonaisuudistus. Nollahiilitaloja varten kehitetään tyyppihyväksyntämenettelyä.

Puolassa on rakennustarkastusta määrä vahvistaa.

Englanti ja Wales aikovat rajoittaa puhtaan veden käyttöä. Rakennusvalvonnan uudistuksen osalta odotellaan hallituksen kannanottoja. Nollahiilipäästöiset talot ovat pakollisia v. 2016. Keskustelun alla on, mitä nollahiilipäästöllä tarkoitetaan.

Ranska puuttuu radoniin. Myös Ranskassa rajoitetaan veden kulutusta. Väestön ikääntyessä on rakennusten esteettömyys noussut tärkeäksi.

Romanian edustaja (**Dorina Isopescu**) jakoi Romanian valtiollisen rakennustarkastusorganisaation näyttävän esitteen (The State Inspection for Construction). Isopescu on organisaation johtaja. Hän on edelleen halukas järjestämään CEBC:n kokouksen lähitulevaisuudessa Bukarestissa, mikäli hän edelleen erinäisten

vaalien jälkeen jatkaa nykyisissä tehtävissä (hän mm. puhui mahdollisesta osallistumisestaan EU-parlamenttivaaleihin).

Muuta

Kokous oli samalla CEBC:n sääntömääräinen vuosikokous. Taloustilanne todettiin hyväksi. SECO sai 5 000 euron suuruisen avustuksen Brysselin kokousjärjestelyihin. Jäsenmaksuja oli jäänyt maksamatta Tanskalta ja Viroilta. Molempien edustajat CEBC:ssä ovat vaihtumassa.

Jatkossa tullaan kiinnittämään huomiota CEBC:n voimakkaasti kasvaneisiin IT-kustannuksiin. Rahastonhoitajan ja pääsihteerin raportin mukaan niihin on v. 2008 mennyt yli 8 000 euroa.

Vuoden 2009 jäsenmaksuksi tuli 1 100 euroa (sama kuin v. 2008).

.....

Viikonlopun ohjelmassa, johon sunnuntain osalta ehdin osallistumaan, olivat isännät järjestäneet paitsi käynnin betonielementtitehtaassa, parin tunnin mittaisen tutustumisen Ghentin keskiaikaiseen kaupunkiin. Kaupungissa oli siellä vieraillessamme menossa suurisuuntainen historiallinen katuspektaakkeli, ja kaupunki oli pullollaan vapaapäiväänsä viettäviä belgialaisia.

Kevään 2009 kokous järjestetään Edinburghissa Skotlannissa 11.– 12.5.2009.

Lauri Jääskeläinen